

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 24.6.2014
COM(2014) 387 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Uusi lähestymistapa Euroopan puolustukseen

**Etenemissuunnitelma tiedonannon ”Kohti kilpailukykyisempää ja tehokkaampaa
puolustus- ja turvallisuusalaa” (COM(2013) 542) täytäntöönpanolle**

1. Johdanto

Heinäkuussa 2013 komissio antoi tiedonannon ”Kohti kilpailukykyisempää ja tehokkaampaa puolustus- ja turvallisuusalaa” (COM(2013) 542) joulukuussa 2013 pidettävää Eurooppa-neuvoston kokousta varten. Se julkisti myös tiedonannossa määriteltyjä aloja varten tarkan etenemissuunnitelman konkreettisine toimineen ja aikatauluineen. Tämä kertomus täyttää kyseisen sitoumuksen.

Eurooppa-neuvosto suhtautui tiedonantoon myönteisesti joulukuussa 2013 antamissaan päätelmissä, joissa myös vahvistettiin 25. marraskuuta 2013 kokoontuneen neuvoston päätelmät. Se päätti tarkastella edistymistä kaikilla olennaisilla aloilla kesäkuussa 2015. Komissio ottaa Eurooppa-neuvoston päätelmät lähtökohdaksi seuraaviin tavoitteisiin pyrittäessä:

- puolustusalan sisämarkkinat, joilla eurooppalaiset yritykset voivat toimia vapaasti ja ilman syrjintää kaikissa jäsenvaltioissa;
- EU:n laajuinen toimitusvarmuusjärjestelmä, jonka puitteissa asevoimat voivat olla varmoja riittävästä toimituksista kaikissa olosuhteissa riippumatta siitä, mihin jäsenvaltioon niiden toimittajat ovat sijoittautuneet;
- yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyvää tutkimusta koskeva valmistelutoimi sellaisen eurooppalaisen tutkimusohjelman mahdollisuuksien tarkastelemiseksi, joka tulevaisuudessa kattaisi sekä turvallisuuden että puolustuksen. Tämän lisäksi hyödynnetään kaikki mahdolliset yhteisvaikutukset nykyisen siviili- ja puolustustutkimuksen välillä;
- teollisuuspolitiikka, joka edistää eurooppalaisen puolustusteollisuuden kilpailukykyä ja auttaa luomaan kohtuulliseen hintaan kaikki valmiudet, joita Eurooppa tarvitsee taatakseen turvallisuutensa.

Näihin tavoitteisiin pyrkimiseksi tässä kertomuksessa laaditaan etenemissuunnitelma tiedonannossa esitetyille toimille. Se sisältää laajan valikoiman toimia, jotka kuuluvat eri politiikanaloihin, jotka kuitenkin usein liittyvät toisiinsa: jäsenvaltioiden välisen toimitusvarmuuden parantaminen esimerkiksi helpottaa puolustusalan yritysten pääsyä muiden valtioiden markkinoille; standardoinnin parantaminen edistää yhteentoimivuutta ja markkinoiden avoimuutta; yhteinen sertifiointi vähentää kustannuksia ja parantaa teollisuuden kilpailukykyä. Kaiken kaikkiaan nämä toimet tehostavat osaltaan Euroopan puolustus- ja turvallisuusalaa ja vahvistavat siten unionin yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa (YTPP)¹.

---

¹ Etenemissuunnitelmassa esitetyillä toimilla ei ole vaikutusta EU:n talousarvioon komission virallisessa rahoitussuunnitelmassa jo vahvistettujen määrärahojen lisäksi, ja ne ovat yhteensopivia monivuotiseen rahoituskehykseen 2014–2020 sisällytettynä, asianomaisten unionin ohjelmien kanssa. Kaikki tässä

Komissio aikoo tehdä tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden, Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) ja Euroopan puolustusviraston (EDA) kanssa sekä toimien kehittämisen että niiden täytäntöönpanon osalta. Tämä tarkoittaa strategisen tason säännöllisiä tapaamisia koko etenemissuunnitelman täytäntöönpanon seuraamiseksi sekä teknisen tason kuulemisia erityistoimien osalta. Samaan aikaan komissio jatkaa säännöllistä tiedottamista jäsenvaltioille asianomaisten neuvoston elinten, puolustuspolitiikan alan johtajien ja EDA:n kautta. Myös Euroopan parlamenttia ja teollisuutta kuullaan säännöllisesti.

Eurooppa-neuvosto on todennut, että Euroopassa tarvitaan enemmän puolustusalan yhteistyötä, joka täydentää Naton toimintaa. Tiedonannon täytäntöönpanon avulla komissio edistää osaltaan vankan teollisen perustan luomista tälle yhteistyölle.

2. Etenemissuunnitelma

2.1 Sisämarkkinat

Markkinoiden seuraaminen

Markkinoiden seuraaminen on ratkaisevan tärkeää sekä puolustus- ja turvallisuusalan hankintamenettelyistä annetun direktiivin 2009/81/EY asianmukaisen soveltamisen varmistamiseksi että direktiivin vaikutuksen arvioimiseksi. Lisäksi on tärkeää mitata komission teollisuuspolitiikan edistymistä tällä alalla.

Lähestymistapa ja tuotokset

Komissio arvioi järjestelmällisesti EU:n TED-tietokannassa (Tenders Electronic Daily) julkaistuja hankintoja ja jäsenvaltioiden toimittamia tilastaselvityksiä. Arvioinnit sisältävät sekä määrällisiä että laadullisia analyyskejä. Samaan aikaan komissio seuraa puolustus- ja turvallisuusalan hankintoja, joita ei julkaista TED-tietokannassa, muun muassa alan erikoislehdistön ja markkinatoimijoiden antamien tietojen avulla.

Näiden toimien avulla taataan direktiivin 2009/81/EY asianmukainen soveltaminen. Ne myös muodostavat perustan direktiivin täytäntöönpanoa koskevalle kertomukselle, jonka komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle elokuuhun 2016 mennessä.² Kertomuksessaan komissio arvioi, ”*missä laajuudessa tämän direktiivin tavoitteet on saavutettu sisämarkkinoiden toiminnan ja Euroopan puolustustarvikemarkkinoiden ja Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kehityksen kannalta, mukaan lukien pienten ja keskisuurten yritysten tilanne.*”

---

etenemissuunnitelmassa esitellyt toimet ovat johdonmukaisia ja yhteensopivia monivuotisen rahoituskehysten puitteissa perustettujen asianomaisten rahoitusvälineiden kanssa.

² Direktiivin 2009/81/EY 73 artikla.

Tiettyjen poikkeusten selventäminen

On ratkaisevan tärkeää direktiivin vaikuttavuuden kannalta, että direktiivin 2009/81/EY soveltamisalaa koskevia poikkeuksia käytetään asianmukaisesti. Tässä yhteydessä hallitusten väliset hankintasopimukset (13 artiklan f kohta) sekä kansainvälisten sopimusten nojalla (12 artiklan a kohta) ja kansainvälisten järjestöjen kautta (12 artiklan c kohta) tehdyt hankinnat ovat erityisen merkittäviä, koska ne koskevat markkinoiden tärkeitä osia.

Lähestymistapa ja tuotokset

Hallitusten väliset hankintasopimukset: Joulukuussa 2013 komissio käynnisti hallitusten välisiä hankintasopimuksia Euroopassa koskevan tiedonhankintatoimen. Seuraavana vaiheena komissio järjestää jäsenvaltioiden kanssa syksyllä 2014 kaksi seminaaria. Tältä pohjalta komissio laatii ohjeasiakirjan poikkeusten käyttämisestä. Asiakirja on tarkoitettu viimeistellään vuoden 2015 alkupuolella.

Kansainväliset järjestelyt ja järjestöt: Tämä selvennystyö käynnistetään vuonna 2015, ja siinä noudatetaan samaa lähestymistapaa. Sitä täydennetään suorilla keskusteluilla NSPA:n (NATO Support Agency) ja puolustusmateriaalialan yhteistyöorganisaation (OCCAR) kanssa. Tämä asiakirja on tarkoitettu viimeistellään vuoden 2015 loppupuolella.

Vastakaupat

Taloudellisia korvauksia koskevat vaatimukset, nimitettiinpä niitä miksi tahansa, ovat ristiriidassa sekä EU:n perustamissopimusten periaatteiden että toimivien hankintamenetelmien kanssa. Komissio pyrkii lakkauttamaan tämän käytännön nopeasti ja edistämään muita, syrjimättömiä toimenpiteitä helpottaakseen pk-yritysten pääsyä muiden maiden markkinoille.

Lähestymistapa ja tuotokset

Komissio on työskennellyt jäsenvaltioiden kanssa useita vuosia kansallisten vastakauppasääntöjen tarkistamiseksi. Työtä tehtiin samaan aikaan, kun puolustus- ja turvallisuusalan hankintamenettelyistä annettua direktiiviä saatettiin osaksi kansallisia lainsäädäntöjä. Nyt sitä jatketaan niiden jäsenvaltioiden kanssa, jotka eivät ole tarkistaneet vastakauppalainsäädäntöään. Samaan aikaan komissio seuraa tiiviisti jäsenvaltioiden hankintamenettelyjä ja puuttuu tarvittaessa asiaan estääkseen perusteettomat syrjivät vaatimukset.

Komissio edistää lisäksi vastakauppojen vaihtoehtoja helpottaakseen pk-yritysten pääsyä muiden maiden markkinoille. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi komissio järjesti helmikuussa 2014 seminaarin sidosryhmien kanssa. Tätä vuoropuhelua jatketaan. Tässä yhteydessä komissio suunnittelee tilapäisen neuvon-antavan ryhmän perustamista jäsenvaltioiden ja teollisuuden (järjestelmien kokoonpanijoiden ja pk-yritysten) kanssa rajat ylittävien toimitusketjujen edistämistä koskevien vaihtoehtojen yksilöimiseksi. Lisäksi komissio seuraa erityisesti direktiivin 2009/81/EY alihankintaa koskevien säännösten soveltamista. Pk-

yri­tysten markkinoille pääsyn parantamista koskevia aloitteita voidaan esittää Eurooppa-neuvostolle kesäkuussa 2015.

Toimitusvarmuus

Toimitusvarmuus on ratkaisevan tärkeää sekä asevoimien tehokkuuden että sisämarkkinoiden toimivuuden kannalta. Se on laaja käsite, joka voi kattaa suuren määrän erilaisia teollisuuteen, teknologiaan, lainsäädäntöön ja politiikkaan liittyviä näkökohtia.

Lähestymistapa ja tuotokset

Etenemissuunnitelma kattavalle EU:n laajuiselle toimitusvarmuusjärjestelmälle: Tiedonannon ja Eurooppa-neuvoston kehotuksen, joka koskee *etenemissuunnitelman kehittämistä kattavalle EU:n laajuiselle toimitusvarmuusjärjestelmälle jäsenvaltioiden kanssa ja yhteistyössä korkean edustajan ja Euroopan puolustusviraston kanssa*, mukaisesti komissio aikoo

- a) selvittää alat, jotka tällaisen järjestelmän pitäisi kattaa, ja nykyiset toimitusvarmuuteen liittyvät välineet;
- b) kuulla laajasti jäsenvaltioita;
- c) määrittää mahdollisia toimia seuraavilla aloilla: 1) jäsenvaltioiden väliset toimitukset 2) toimitukset jäsenvaltioihin kolmansista maista ja 3) teollisuus- ja teknologiahyödykkeiden hallinta EU:ssa. Nämä ovat kaikki keskeisiä tekijöitä kattavassa toimitusvarmuusjärjestelmässä.

Etenemissuunnitelma viimeistellään Eurooppa-neuvostoa varten kesäkuussa 2015 samaan aikaan seuraavien toimien kanssa:

Puolustukseen liittyvien tuotteiden siirrot: Direktiivillä 2009/43/EY otettiin käyttöön lupajärjestelmä puolustukseen liittyvien tuotteiden siirtojen helpottamiseksi sisämarkkinoilla. Tammikuussa 2014 komissio käynnisti tutkimuksen siitä, miten direktiivin tärkeimpien välineiden (yleiset siirtoluvat ja puolustusalan yritysten sertifiointi) käyttöönottoa voitaisiin edistää kansallisten viranomaisten ja teollisuuden keskuudessa. Ensimmäisenä toimena komissio laajensi Certider-tietokannan³ kattavuutta antaakseen jäsenvaltioille mahdollisuuden tiedottaa sidosryhmille paremmin sertifioiduista yrityksistä ja myönnettyistä yleisistä siirtoluvista. Komissio ehdottaa lisätoimenpiteitä vahvistaakseen direktiivin täytäntöönpanoa tutkimuksen tulosten pohjalta. Tulokset odotetaan saatavan heinäkuussa 2014.

Direktiivin kattavampi arviointi käynnistetään vuoden 2015 alkupuolella. Tämä muodostaa perustan direktiivin täytäntöönpanoa koskevalle kertomukselle, joka komission on toimitettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle kesäkuuhun 2016 mennessä.

---

³ Register of the Certified Defence-related Enterprises (Certider). Lisätietoja on saatavilla verkkosivustolla <http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/defence/certider/>

Hyödykkeiden hallinta: Puolustus- ja turvallisuusalalla teollisuus- ja teknologiahyödykkeiden hallinta voi olla ratkaisevan tärkeää kriittisten valmiuksien toimitusvarmuuden kannalta. Joillakin jäsenvaltioilla on mekanismeja tämän alan investointien hallitsemiseksi. Pelkkä kansallinen lähestymistapa saattaa kuitenkin haitata sekä teollisuuden rajat ylittävää yhteistyötä että jäsenvaltioiden puolustusalan markkinoiden avaamista EU:n laajuiselle kilpailulle. Sisämarkkinoiden syventämiseksi saatetaan siksi tarvita eurooppalaista lähestymistapaa. Lisäksi se on ehkä tarpeen Euroopan riittävän riippumattomuuden varmistamiseksi puolustus- ja turvallisuusalalla.

Tätä taustaa vasten komissio julkaisee vihreän kirjan hyödykkeiden hallintaa koskevan nykyisen järjestelmän mahdollisista puutteista ja tutkii vaihtoehtoja EU:n laajuisen toimien toteuttamiseksi, jäsenvaltioiden väliset ilmoitus- ja kuulemismekanismit mukaan luettuna. Vihreä kirja on tarkoitus hyväksyä tämän vuoden lopulla.

Komissio aikoo ottaa sidosryhmät mukaan prosessiin alusta alkaen ja kuulla niitä laajasti jo vihreän kirjan valmisteluvaiheessa.

2.2 Kilpailukykyisemmän puolustusteollisuuden edistäminen

Standardointi ja sertifiointi

Komissio tukee EDA:ta yhteisen standardointia ja sertifiointia koskevan toimintatavan kehittämisessä. Tämä on tehtävä yhteisymmärryksessä jäsenvaltioiden kanssa ottaen täysimääräisesti huomioon kansallinen suvereniteetti ja varmistaen, ettei synny päällekkäisyyksiä Naton kanssa.

Lähestymistapa ja tuotokset

Standardointi: EDA valmistelee komissiota kuullen uutta prosessia, jossa kehitetään Euroopan puolustus- ja hybridistandardeja. Prosessissa yhdistetään toisiinsa kansalliset, eurooppalaiset ja kansainväliset (esimerkiksi Naton) standardointimekanismit jäsenmääräisesti ja epäbyrokrattisesti. Menetelmä perustuu ennakoivaan toimintatapaan, ja siinä käytetään kansallisia asiantuntijoita, jotka seuraavat eurooppalaisen puolustusalan standardoinnin kehittymistä ja antavat suosituksia erityisten ongelmien ratkaisemiseksi niiden ilmetessä. Komissio antaa prosessiin panoksen, joka perustuu sen asiantuntemukseen siviilistandardoinnin alalla.

Lisäksi komissio määrittää eurooppalaisia standardeja, jotka voivat tukea eurooppalaisia hankkeita tietyillä aloilla. Esimerkiksi EU:n merialan yhteisessä tietojenvaihtoympäristössä (jota käsitellään kohdassa 2.4) yhteiset standardit muodostavat yhteisen datamallin, jota tarvitaan tehokkaan viestinnän varmistamiseksi kansallisen merivalvonnan erilaisten tietojärjestelmien välillä.

Sertifiointi: Komissio tukee edelleen yhteistyössä Euroopan lentoturvallisuusviraston (EASA) kanssa EDA:ta ja jäsenvaltioita sotilaslentokoneiden lentokelpoisuusvaatimusten yhdenmukaistamisessa, jotta sotilasalan sertifiointijärjestelmä saadaan lähennettyä mahdollisimman pitkälti vastaaviin siviilivaatimuksiin. Komissio kannustaa edelleen yhdessä EASA:n kanssa siviilialan kokemusten ja EASA:n standardien käyttöön sotilasalan tuotteiden sertifiointiprosessissa, yhteistyössä EDA:n ja jäsenvaltioiden kanssa.

Kustannusten vähentämiseksi ja päällekkäisyyksien välttämiseksi sekä siviili- ja sotilaslentokoneiden yhteistoiminnan erottelemattomassa ilmatilassa helpottamiseksi EASA:n tehtäväksi voitaisiin antaa tiettyjen sotilasalan tuotteiden yhteinen eurooppalainen siviilisertifiointi tapauksissa, joissa valmistajat ja jäsenvaltiot sitä toivovat. Jäsenvaltiot olisivat edelleen vastuussa lentokoneiden sotilaskäyttöön tarkoitetuista järjestelmistä.

Komissio aikoo yhteistyössä EASA:n kanssa teollisuuden pyyntöjen pohjalta määrittää joitakin pilottitapauksia EASA:n osallistumisesta kaksikäyttötuotteiden siviilisertifiointiin, mikä johtaisi kustannustehokkaampaan ja yksinkertaisempaan toimintatapaan. Tämä koskee esimerkiksi tiettyjä etäohjattuja ilma-alusjärjestelmiä (RPAS), jotka muodostavat tulevaisuudessa entistä merkittävämmän osan lentokonetuotteista⁴. Eteneminen tällaista toimintatapaa kohti perustuu toteutettavuusanalyysiin EASA:n resursseihin vaikuttavien tekijöiden sekä niiden oikeudellisten ja turvallisuusnäkökohtien tarkastelemiseksi, jotka aiheutuvat vastuun jakamisesta EU:n/siviiliviranomaisten ja kansallisten/sotilasviranomaisten välillä.

Raaka-aineet

Raaka-aineiden saatavuus on kasvava haaste Euroopan taloudelle. Siihen reagoidaan EU:n raaka-ainestrategian avulla. Osan strategiasta muodostaa hiljattain tarkistettu kriittisten raaka-aineiden luettelo⁵.

Lähestymistapa ja tuotokset

Monet näistä materiaaleista, kuten harvinaiset maametallit ja germanium, ovat myös olennaisia raaka-aineita puolustukseen liittyvissä sovelluksissa (kuten lasertähtäimissä). Siksi komissio arvioi puolustusalan kannalta kriittisiä raaka-aineita. Tämän analyysin toteuttaa komission yhteinen tutkimuskeskus tiiviissä yhteistyössä EDA:n ja teollisuuden kanssa. Analyysin tuloksia odotetaan vuoden 2015 puolivälissä, ja se saattaa tasoittaa tietä tuleville poliittisille toimille tällä alalla.

---

⁴ Tämä on osa komission alalla tekemän työn laajempaa kontekstia. Komissio pyrkii luomaan toimintakehyksen siviilialan RPAS-toimille 8. huhtikuuta antamansa tiedonannon (COM(2014) 207) mukaisesti. Tässä tarkoituksessa komissio kannustaa käyttämään täysimääräisesti EU:n välineitä kokonaisuvaltaisen toimintatavan varmistamiseksi ja yhteisvaikutusten maksimoimiseksi. Näin pyritään muun muassa mahdollistamaan RPAS:n turvallinen integroiminen erottelemattomaan ilmatilaan.

⁵ COM(2014) 297.

Pk-yritykset, klusterit ja alueet

Eurooppa-neuvosto painotti pk-yritysten alueellisten verkostojen ja strategisten klusterien tukemisen merkitystä. Komissio toteuttaa toimenpiteitä näiden tavoitteiden saavuttamisen tukemiseksi.

Lähestymistapa ja tuotokset

Työtä tällä alalla koordinoidaan tiiviisti tämän kertomuksen sisämarkkinoita koskevassa luvussa mainittujen, pk-yrityksiin liittyvien toimien kanssa. Komissio käyttää COSME-ohjelmasta⁶ rahoitettuja Yritys-Eurooppa-verkosta ja strategisia eurooppalaisia klusterikumppanuuksia tukeakseen kumppanuuksien luomiseen tarkoitettuja tapahtumia, verkostoitumista ja uusien liikekumppanien löytämistä EU:sta ja sen ulkopuolelta.

Komissio selkeyttää edellytyksiä, joiden täyttyessä Euroopan rakenne- ja investointirahastoja voidaan käyttää kaksikäyttöhankkeiden tukemiseen sekä investointihankkeiden (Euroopan aluekehitysrahasto – budjetti 140 miljardia euroa) että taitojen (Euroopan sosiaalirahasto – budjetti 74 miljardia euroa) osalta.

Lisäksi komissio tukee rajat ylittävien klusterien ja verkostojen hakemuksia Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmaan, jonka kokonaisbudjetti on 8,7 miljardia euroa (2014–2020).

Näiden mahdollisuuksien hyödyntäminen on yritysten, klusterien ja alueiden tehtävä. Komissio aikoo kuitenkin tiiviissä yhteistyössä EDA:n ja aluekehittämisvirastojen eurooppalaisen yhdistyksen (EURADA) kanssa

- lisätä tietoa näistä mahdollisuuksista kohdennettujen tapahtumien kautta. Ensimmäinen tapaaminen järjestettiin 12. toukokuuta Brysselissä, ja toinen on tarkoitus pitää marraskuussa 2014;
- julkaista heinäkuussa 2014 alueviranomaisille ja pk-yrityksille tarkoitetun ohjekirjan, jossa selvennetään mahdollisuutta käyttää Euroopan rakenne- ja investointirahastoja kaksikäyttöhankkeiden tukemiseen;
- tukea puolustukseen liittyvän alueellisen verkoston muodostamista sen työn pohjalta, jota on tähän saakka tehty kiinnostuneiden alueviranomaisten ja klusterien kanssa. Tavoitteena on luoda mekanismi rakenne- ja investointirahastojen käyttöä koskevien parhaiden käytäntöjen jakamiseen ja yhdentää puolustus älykkäisiin erikoistumisstrategioihin.

---

⁶ COSME – yritysten kilpailukyky ja pienet ja keski-suuret yritykset; kauden 2014–2020 budjetti 2,3 miljardia euroa.

Näiden toimien lopullinen tavoite on lisätä puolustukseen liittyvien pk-yritysten ja klusterien tekemien, kaksikäyttöhankkeisiin haettavaa EU-rahoitusta koskevien menestyksekkäiden hakemusten määrää. Tämä koskee erityisesti Euroopan rakenne- ja investointirahastoista ja COSME-ohjelmasta haettavaa rahoitusta. Tämän taas pitäisi auttaa pk-yrityksiä yhdentymään paremmin EU:n laajuisiin klustereihin ja niihin liittyviin toimialoihin, mikä saa aikaan monipuolisemman toimitusketjun.

Taidot

Euroopan puolustusalan menestyminen riippuu siitä, pystytäänkö pitämään kiinni henkilöstöstä, jolla on keskeisiä taitoja, ja rekrytoimaan ihmisiä, joilla on tulevaisuudessa tarvittavia taitoja. Työvoiman liikkuvuuden parantaminen EU:ssa voi myös antaa alalle kilpailuedun. Joillakin aloilla kärsitään jo ammattitaidon puutteesta, mikä johtuu henkilöstön eläköitymisestä ja vaikeuksista houkutella viime aikoina tutkinnon suorittaneita ammattilaisia.

Lähestymistapa ja tuotokset

Useimmat puolustusosalalla vaadittavat taidot vastaavat muilla teollisuuden aloilla vaadittavia. Tämä tarjoaa laajan soveltamisalan alun perin siviiliteollisuutta varten luoduille EU:n välineille.

Komissio edistää erityisesti ”alakohtaisten taitoyhteenliittymien” ja ”osaamisyhteenliittymien” käyttöä puolustukseen liittyvien yritysten ja oppilaitosten parissa. Tähän käytetään seuraavia keinoja:

- Käynnistetään taitoihin liittyvien aloitteiden EU-rahoitusta koskeva viestintäkampanja, jota valmistellaan yhteistyössä EDA:n ja asianomaisten elinten kanssa. Elimä ovat muun muassa Euroopan avaruus- ja puolustusalan yhdistys ASD sekä eurooppalainen ammattiliitto IndustriAll.
- Kannustetaan käyttämään Euroopan rakenne- ja investointirahastoja työntekijöiden koulutukseen ja uudelleen koulutukseen, etenkin käsittelemällä osaamistarpeita ja rakenneuudistusten ennakoimista. Tätä painotetaan edellä mainitun, alueviranomaisten ja pk-yritysten käyttöön laadittavan ohjekirjan ohjeissa.
- Käynnistetään vuonna 2015 tutkimus tämänhetkisestä ja tulevasta pätevyyksien ja taitojen kysynnästä ja tarjonnasta puolustusosalalla. Tutkimus tarjoaa perustan tulevalle työlle.

Keskeinen tavoite on kehittää kokonaisvaltainen käsitys Euroopan puolustusalan nykyisistä ja tulevista osaamistarpeista, jotta unionin, kansalliset ja alueelliset politiikat voidaan kohdentaa tehokkaammin.

2.3 Tutkimuksen kaksikäyttömahdollisuuksien hyödyntäminen ja innovoinnin tehostaminen

Tiedonannossa ja Eurooppa-neuvoston päätelmissä todettiin, että liian vähäiset investoinnit tutkimukseen ja innovointiin ovat uhka Euroopan puolustusteollisuuden pitkän aikavälin kilpailukyvyille ja Euroopan puolustusvoimavaroille.

Lähestymistapa ja tuotokset

Komissio on määrittänyt keinoja, joiden avulla se voi tukea YTPP:hen liittyvää tutkimusta. Niitä selostetaan jäljempänä. Lisäksi komissio kehittää esikaupallisten hankintojen järjestelmiä, joita voidaan käyttää tarvittaessa keinona kaventaa tutkimuksen ja markkinoiden välistä kuilua.

Kaksikäyttötutkimus: Komissio maksimoi yhteisvaikutukset molempiin suuntiin Horisontti 2020 -ohjelman siviilitutkimuksen ja EDA:n koordinoiman puolustusalan tutkimuksen välillä molempien sääntöjen sallimissa rajoissa. Tässä tarkoituksessa se myös tutkii mahdollisuuksia laajentaa EDA:n kanssa tehdyn eurooppalaisen yhteistyön puitesopimuksen soveltamisalaa ja statusta.

Eurooppa-neuvoston annettua päätelmänsä komissio alkoi määrittää innovointialoja ja sovelluksia, joiden yhteydessä on merkitystä monialaisilla keskeisillä mahdollistavilla teknologioilla. Niihin kuuluu muun muassa siviilialoja, jotka ovat erittäin kiinnostavia puolustus- ja turvallisuusteollisuudelle. Tämä viittaa siihen, että puolustusosalalla on selkeästi mahdollisuuksia olla mukana laajemmassa innovointi- ja teknologiakontekstissa. Komissio kuulee erityisesti keskeisiä mahdollistavia teknologioita käsittelevää korkean tason ryhmää⁷ (joka perusti hiljattain kyseisten teknologioiden kaksikäyttömahdollisuuksia käsittelevän alaryhmän), jonka on tarkoitus esittää raportti vuoden 2014 loppuun mennessä.

Valmistelutoimi: Valmistelutoimen tarkoitus on havainnollistaa EU:n rahoituksen lisäarvoa uusilla tutkimusaloilla – täydentäen YTPP:hen liittyvää, Horisontti 2020 -ohjelmasta rahoitettavaa siviilitutkimusta. Valmistelutoimi kestää enintään kolme vuotta. Rahoituksen kokonaissumma riippuu hyväksymishetkellä käytettävissä olevista määrärahoista, ja sen kohdalla on noudatettava EU:n varainhoitoasetuksen (EU, Euratom) N:o 1081/2010/EY valmistelutointa koskevia ylärajoja. Onnistuessaan valmistelutoimi muodostaisi perustan mahdolliselle YTPP:hen liittyvälle tutkimusaiheelle, joka voitaisiin rahoittaa seuraavasta monivuotisesta rahoituskehiksestä. Vaikka tämä ei voi korvata kansallisia investointeja tutkimukseen ja kehittämiseen, sen pitäisi edistää yhteisvaikutuksia kansallisen tutkimuksen kanssa ja kannustaa teolliseen yhteistyöhön.

Valmistelutoimen soveltamisala määritellään kuullen jäsenvaltioita, Euroopan parlamenttia, EDA:ta, EUH:ta ja teollisuutta. Jotta valmistelutoimi voi onnistua, sen yhteydessä on otettava

---

⁷ Ryhmä perustettiin helmikuussa 2013 neuvomaan komissiota sen osalta, miten se voi edistää keskeisten mahdollistavien teknologioiden käyttöä Euroopassa.

huomioon puolustukseen liittyvän tutkimuksen erityispiirteet: tutkimusalat ja -mallit, teollis- ja tekijänoikeudet, tulosten luottamuksellisuus, yhteisrahoitus ja osallistumissäännöt ja jäsenvaltioiden rooli. Samalla on taattava houkuttelevuus teollisuuden saamiseksi mukaan. Kysymys hallinnoinnista on keskeisellä sijalla.

Komissio katsoo, että näitä periaatteita ja valmistelutoimeen liittyviä erityiskysymyksiä voisi käsitellä riippumaton neuvoa-antava elin, joka koostuisi huipputason päättäjistä ja asiantuntijoista. Tällainen korkean tason työryhmä koostuisi noin 20:stä jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin, teollisuuden ja akateemisen maailman korkean tason edustajasta.

2.4 Voimavarojen kehittäminen

Tiedonannossa komissio korosti, että on tarpeen käsitellä kaikkia voimavaratarpeita, jotta voidaan vastata Euroopan edessä oleviin moniin haasteisiin. Vaikka tämä onkin pääasiassa jäsenvaltioiden ja EDA:n vastuulla, komissio voi antaa työhön merkittävän panoksen sen toimivallan mukaisesti, joka sillä on siviiliturvallisuuden alalla (esimerkiksi terrorismin torjunnassa, ulkorajojen suojelussa, merivalvonnassa ja pelastuspalvelussa).

Lähestymistapa ja tuotokset

Voimavaratarpeiden yhteinen arviointi: Komissio arvioi yhdessä korkean edustajan ja EDA:n kanssa kaksikäyttövoimavarojen tarvetta EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa. Tavoite on painottaa aloja, joilla sotilas- ja siviilivoimavarojen tarpeet ovat samankaltaisia, ja määrittää mahdollisuudet yhteisvaikutuksiin. Tässä yhteydessä on myös otettava huomioon Eurooppa-neuvoston painottamat voimavarojen alat, kuten RPAS, satelliittiviestintä ja verkkoturvallisuus.

EU:n merialan yhteinen tietojenvaihtoympäristö: Tiedonannossa, joka on tarkoitettu hyväksyä heinäkuussa 2014 Euroopan unionin merellisen turvallisuusstrategian yhteydessä⁸, esitetään etenemissuunnitelma yhteisen tietojenvaihtoympäristön täytäntöönpanolle. Lisäksi tietojenvaihtoympäristöä kehitetään, sovelletaan ja testataan suuremmassa mittakaavassa jäsenvaltioiden vetämässä hankkeessa ennen täytäntöönpanoa vuonna 2020.

Siviili- ja sotilasalojen yhteistyö: Parantaakseen käytännöllisin keinoin siviili- ja sotilasalojen yhteistyötä nykyisten EU:n verkostojen pohjalta komissio perustaa EDA:n kanssa epävirallisen koordinoitiryhmän, jonka avulla voidaan tehostaa edelleen yhteisvaikutuksia ja määrittää uusia yhteistyöaloja. Alustavat pohdinnat osoittavat, että kemialliset biologiset ja radiologiset aineet, ydinmateriaali ja räjähteet (CBRNE) sekä ilmaisintekniikka ovat lupaavia aloja, joilla voidaan kehittää yhteisvaikutuksia komission sisäistä turvallisuutta koskevien politiikkojen ja EDA:n työn välillä. Komissio hyväksyi 5. toukokuuta tiedonannon uudesta EU:n lähestymistavasta CBRNE-riskien havaitsemiseen ja

---

⁸ Tiedonanto, annettu 6. maaliskuuta 2014 (JOIN (2014) 9).

lieventämiseen (COM(2014) 247), jossa myös viitattiin tarpeeseen tehostaa siviili- ja sotilasalojen yhteistyötä näissä kysymyksissä. Keskustelua jäsenvaltioiden kanssa jatketaan komission CBRNE-kysymyksiä käsittelevässä neuvoo-antavassa ryhmässä.

2.5 Avaruusala ja puolustus

Eurooppalaisten ja kansallisten voimavarojen kehittämällä avaruudessa on yhä keskeisempi merkitys turvallisuushaasteisiimme vastaamisessa. Vaikka joidenkin avaruusalan voimavarojen on pysyttävä jäsenvaltioiden ja/tai sotilasalan yksinomaisessa hallinnassa, komissio katsoo, että kansallisten ja eurooppalaisten avaruusalan voimavarojen yhteisvaikutuksen lisääntyminen voi tuoda mukanaan merkittäviä etuja kustannusten vähentämisen ja tehokkuuden lisäämisen muodossa.

Lähestymistapa ja tuotokset

Komissio jatkaa työtään avaruusalan infrastruktuurin suojelemiseksi ja satelliittiviestinnän seuraavan sukupolven kehittämisen tukemiseksi.

Avaruusvalvonta- ja seuranta (SST): Komissio hyväksyi 2. huhtikuuta 2014 ehdotuksen SST-tukikehyksestä avaruusalan infrastruktuurin suojelemiseksi. Näin tuetaan jäsenvaltioiden työtä SST-ryhmittymän muodostamiseksi ja SST-palvelujen toimittamiseksi Euroopan tasolla. Kun tämä ryhmittymä on perustettu, komissio kannustaa Horisontti 2020 -ohjelman kautta kehittämään ja uusimaan SST-voimavaroja.

Satelliittiviestintä: Alalla on perustettu Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti käyttäjäryhmä, joka koostuu komission yksiköistä, EUH:sta, EDA:sta ja Euroopan avaruusjärjestöstä. Käyttäjäryhmässä käsitellään turvallisuusalan satelliittiviestinnän kysynnän hajanaisuutta ja tuetaan jäsenvaltioita hallitusten satelliittiviestinnän seuraavan sukupolven valmistelussa.

Lisäksi komissio käynnistää tiiviissä yhteistyössä käyttäjäryhmän kanssa tutkimuksen sekä siviiliturvallisuusalan käyttäjien että suurten EU:n infrastruktuurien taholta tulevan satelliittiviestintään kohdistuvan kysynnän kartoittamiseksi. Tuloksia odotetaan saatavan vuonna 2015.

Komissio tutkii toimivaltuuksiensa rajoissa myös mahdollisuutta parantaa osaltaan EU:n mahdollisuutta käyttää korkean resoluution satelliittikuvia YUTP:n ja YTPP:n operaatioiden tukemiseksi.

2.6 Eurooppalaisen energiapolitiikan ja tukivälineiden soveltaminen puolustusosalalla

Asevoimien edun mukaista on, että ne pienentävät energiajalanjälkeään. Näin ollen ne voisivat edistää merkittävästi unionin energiatavoitteiden saavuttamista.

Lähestymistapa ja tuotokset

Komissio aloitti vuonna 2013 keskustelut jäsenvaltioiden ja EDA:n kanssa puolustus- ja turvallisuusalan energiakysymyksiin keskittyvän kuulemisfoorumin perustamisesta. Kuulemisfoorumin tehtävä on yhdistää asiantuntemus politiikan ja muiden energiaan liittyvien aloitteiden kehittämisessä asevoimien erityisiin vaatimuksiin ja ympäristöön.

Kuulemisfoorumin odotetaan olevan toimintavalmis vuoden 2014 loppuun mennessä. Syksyllä puolustusministeriöissä ja/tai niihin liittyvissä laitoksissa pitäisi olla valmiina energia-asioiden kansallisia yhteyspisteitä. Kuulemisfoorumille on alustavasti varattu EU:n rahoitusta vuosille 2014–2015. Rahoitusta voidaan jatkaa, mikäli aloite osoittautuu hyödylliseksi jäsenvaltioille.

Keskustelut kansallisten asiantuntijoiden kanssa osoittivat, että tarvitaan tietoa siitä, miten EU:n energiapolitiikkoja ja lainsäädäntöä voidaan panna täytäntöön puolustusosalalla asevoimien voimavarojen parantamiseksi ja EU:n sekä kansallisten tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Tavoitteet koskevat 1) energiatehokkuutta, 2) uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja 3) kriittisen energiainfrastruktuurin suojelua.

Näin ollen kuulemisfoorumi määrittää vuoden 2015 loppuun mennessä tavoiteltavia tuotoksia, joita ovat muun muassa

- ohjeasiakirjat a) EU:n asiaan liittyvän energialainsäädännön täytäntöönpanosta ja b) energiatehokkuuteen ja uusiutuviin energialähteisiin kohdistuvien investointien rahoittamisesta puolustusosalalla;
- suunnitelmat ja suositukset jäsenvaltioiden yhteisistä toimista kriittisten energiainfrastruktuurien suojelun parantamiseksi.

2.7 Kansainvälisen ulottuvuuden vahvistaminen

Kun puolustusbudjetit Euroopassa ovat viime vuosina kutistuneet, viennistä kolmansien maiden markkinoille on tullut Euroopan teollisuudelle yhä tärkeämpi seikka, jolla se korvaa kotimarkkinoiden pienentyntä kysyntää.

Lähestymistapa ja tuotokset

Kilpailukyky kolmansien maiden markkinoilla: Komissio keskustelee sidosryhmien kanssa siitä, miten Euroopan puolustusteollisuutta voidaan tukea kolmansien maiden markkinoilla. Käsiteltäviä kysymyksiä ovat muun muassa kolmansien maiden vastakauppavaatimusten vaikutus Euroopan puolustusalaan; esteet, joita Euroopan teollisuus kohtaa kilpaillessaan sopimuksista kolmansissa maissa ja EU:n kauppaa- ja investointisopimusten vaikutus; tuki,

jota kolmansista maista tulevat kilpailijat saavat, sekä se, missä määrin EU:n yrityksille voitaisiin tarjota vastaavaa tukea.

Näitä kysymyksiä koskevaa keskustelua varten komissio perustaa vuoden 2014 neljännellä neljänneksellä foorumin, joka kokoaa yhteen hallitusten ja teollisuuden edustajia. Tämän vuoropuhelun tulosten pohjalta komissio arvioi tarvetta lisätoimiin. Komissio ottaa jatkossakin säännöllisesti sidosryhmiä mukaan vuoropuheluun, erityisesti kolmansien maiden kanssa tehtävien kauppaja- ja investointisopimusten yhteydessä.

Kaksikäyttötuotteiden viennin valvonta: Euroopan parlamentille ja neuvostolle asetuksen (EY) N:o 428/2009⁹ täytäntöönpanosta annetun kertomuksen jatkotoimena komissio hyväksyi 24. huhtikuuta 2014 tiedonannon vientivalvontapolitiikan tarkastelusta.¹⁰ Tiedonannossa pyritään selvittämään EU:n vientivalvonnan kehityssuuntia ja määrittämään konkreettisia poliittisia vaihtoehtoja valvonnan nykyaikaistamiseksi.

Jatkaessaan politiikan tarkastelua komissio toteuttaa tiedonannossa määritetyistä tarkistustoimista vaikutustenarvioinnin. Toimea tuetaan ulkoisen tutkimuksen avulla, ja siihen sisältyy julkinen kuuleminen sekä ”teollisuuden foorumi” keskeisille sidosryhmille. Vaikutustenarviointi muodostaa perustan mahdollisille tuleville toimille, ja komissio aikoo saada sen valmiiksi vuoden 2015 ensimmäisellä puoliskolla.

3. Päätelmät

Tämä kertomus on jatkotoimi komission heinäkuussa 2013 antamalle tiedonannolle ja osa Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2013 antamien päätelmien täytäntöönpanoa. Samalla se takaa komission puolustuksen ja turvallisuuden alalla toteuttamien toimien jatkuvuuden ja valmistele komission panosta kesäkuun 2015 Eurooppa-neuvoston kokoukseen.

Komissio voi erityisesti sisämarkkinoita, teollisuutta, tutkimusta ja innovointia koskevien politiikkojensa avulla edistää merkittävästi Euroopan puolustus- ja turvallisuusalan vahvistamista. Tämä pätee erityisesti siksi, että siviili- ja puolustusmaailman suhde tiivistyy niitä erottavien rajojen hämärtyessä entisestään. Tämä näkyy etenkin YTPP:n operaatioissa, jotka kuuluvat enimmäkseen siviilialaan ja edellyttävät siviili- ja sotilasalan tiivistä yhteistyötä ollakseen tehokkaita. Tämä lisää siviili- ja sotilasalojen suurempien yhteisvaikutusten kysyntää esimerkiksi sellaisilla aloilla kuin viestintä, strategiset kuljetukset ja RPAS. EU ja erityisesti komissio, korkea edustaja ja EDA ovat hyvässä asemassa vastataksaan tähän haasteeseen.

---

⁹ COM(2013) 710, 16.10.2013.

¹⁰ COM(2014) 244, 24.4.2014.

Samaan aikaan investoinnit puolustusalan tutkimukseen ja kehittämiseen vähentyvät edelleen dramaattisesti. Vuonna 2012 puolustusalan tutkimukseen ja kehittämiseen osoitetut määrärahat koko EU:ssa pienenevät 38 prosenttia vuoteen 2011 verrattuna. Osittain tämän seurauksena puolustus- ja siviilialan tutkimuksen ja kehittämisen välinen kuilu levenee. Näin ollen puolustusteollisuuden riippuvuus siviiliteknologioista lisääntyy, samoin kuin suuntaus laajentaa toimintaa siviililiiketoiminnan puolelle. Nykyään siviiliyritykset ostavat teknologiaa, kuten robotiikkaa, joka kiinnostaa myös puolustusalan yrityksiä. Tästä syystä olennaisista teknologioista – kuten ”isoon dataan”, synteettiseen biologiaan ja 3D-tulostukseen liittyvistä – tulee merkittävä innovaatioiden lähde sekä puolustus- että siviiliteollisuudelle.

Vaikka edelleen on vaikeaa ennakoita, miltä Euroopan puolustus- ja turvallisuusala näyttää 20 tai 30 vuoden kuluttua, on selvää, että teollisuuden toimintaympäristö muuttuu. Puolustustoiminnalla on jatkossakin erityispiirteensä, mutta siviilielementeistä tulee alalla entistä merkittävämpiä. Tämä suuntaus tekee monista komission politiikoista jopa entistä merkittävämpiä puolustuksen kannalta ja tarjoaa mahdollisuuksia uusiin yhteisvaikutuksiin ja suurempaan tehokkuuteen, joita Eurooppa ei saa jättää käyttämättä.